

DEŠIMT PAGRINDINIŲ FAKTŲ APIE PAUKŠČIŲ GRIPA

Paukščių gripas

Pagrindinė informacija

- H5N1 tipo paukščių gripas – tai liga, kuria šiuo metu serga paukščiai keliose pasaulio vietose. Šiuo metu Europos Sąjungoje šia liga daugiausia užsikrečia laukiniai vandens paukščiai, pavyzdžiui, gulbės ir antys.
- Tikimybė žmogui užsikrėsti nuo paukščių H5N1 virusu, sukeliančiu šią gyvūnų ligą, nėra didelė.
- Žmonės, kurie kitose pasaulio šalyse užsikrėtė paukščių gripu, buvo artimai susidūrę su gyvais ar nugaišusiais užsikrėtusiais paukščiais, daugiausia naminiais paukščiais.
- Kadangi epidemija kilo tarp laukinių paukščių, galima tikėtis, kad per ateinančius mėnesius ji toliau plis į skirtingus ES regionus, todėl mes turime susitaikyti su tuo, kad kartkartėmis pasitaikys paukščių susirgimų.
- Kartais ligą paukščiai gali perduoti kitiems gyvūnams, pavyzdžiui, katėms. Jei zonose, kuriose buvo rasti užsikrėtę paukščiai, imamasi tinkamų atsargumo priemonių, rizika užsikrėsti žmonėms nedidėja.
- ES taikomos labai griežtos veterinarinės priemonės. Jos skirtos neleisti virusui iš laukinių paukščių patekti į naminius ir izoliuoti bet kokius šios ligos protrūkius tarp naminių paukščių.
- Nustatomos laikinos apsaugos ir priežiūros zonos tose vietose, kuriose rasti užsikrėtę paukščiai. Tose zonose ribojamas gyvū gyvūnų judėjimas, naminiai paukščiai izoliuojami uždaroje patalpose ir atidžiai stebimi, būtinai naudojamos dezinfekavimo priemonės.
- Be to, taikomos konkrečios priemonės siekiant apsaugoti naminius paukščius ir neleisti užsikrėtusiems paukščiams patekti į maisto grandinę.
- Bet kuriuo atveju, mėsą ir kiaušinius gerai išvirus arba iškepus, virusas juose yra sunaikinamas.
- Rizika žmonėms užsikrėsti H5N1 virusu nuo gyvū gyvūnų arba naminių paukščių produktų yra labai nedidelė, todėl nebūtina keisti mitybos įpročių arba kelionės planų.

Naminių paukščių produktų vartojimas

- ES parduotuvėse įsigytus naminių paukščių produktus – mėsą arba kiaušinius – valgyti yra saugu. Taip yra todėl, kad taikomos griežtos maisto saugos ir veterinarinės priemonės siekiant neleisti sergančių gyvūnų mėsai arba kiaušiniams patekti į maisto grandinę.
- Prekyba produktais iš apsaugos ir priežiūros zonų ES valstybėse narėse (kuriose rasti užsikrėtę paukščiai) leidžiama tik taikant griežtą veterinarinę kontrolę, o importas iš trečiųjų šalių, kuriose nustatyta liga, yra draudžiamas.
- Jei paukštyne nustatomas paukščių gripas, visi paukščiai nedelsiant paskerdžiami ir sunaikinami. Tuose paukštynuose pagaminta naminių paukščių mėsa ir kiaušiniai taip pat sunaikinami.
- Net ir tokiu mažai tikėtiniu atveju, jei virusas būtų aptiktas ES parduotuvėje mėsoje arba kiaušiniuose, jis gali būti sunaikintas produktus tinkamai paruošus, todėl gerai išvirta arba iškepta mėsa ir kiaušiniai nekelia pavojaus.
- Paskiepytų naminių paukščių mėsa žmogaus sveikatai yra nepavojinga, nes skiepuose esantis virusas yra negyvas ir negali daugintis.

Rizikos grupės

- Žmonėms, laikantiems paukščius, pavyzdžiui, vištas, antis ir žąsis, šalia gyvenamųjų vietų nebūtina pernelyg įsibaiminti, bet jie turėtų žinoti apie riziką. Pirmiausia jie turėtų:
 - laikytis vietos veterinarijos institucijų nurodymų, ypač nurodymo šerti ir girdyti naminius paukščius uždaroje patalpose, o rizikos zonose laikyti naminius paukščius uždarytus.
 - Informuoti institucijas apie neįprastai didelį negyvų laukinių paukščių skaičių arba jei nugaišta neįprastai daug naminių paukščių. Tokiu atveju žmonėms negalima patiems liesti nugaišusių arba sergančių paukščių
 - Laikyti paukščius toliau nuo namų ir laikytis tinkamos higienos reikalavimų – pirmiausia plauti rankas su muilu, jei žmogus lietė paukščius arba paukščio išmatas.
 - Neleisti vaikams žaisti su paukščiais ir pamokyti juos pasakyti suaugusiems apie pamatytus sergančius arba nugaišusius paukščius.
 - Įsitikinti, kad vaikai supranta pagrindinius higienos reikalavimus.
 - Jokiu būdu neskersti ir nevalgyti sergančių arba gaištančių paukščių, nes tai kelia didesnę pavojų sveikatai.

- Kiti žmonės, kurie nuolat susiduria su naminiais paukščiais (pvz., paukštidižių darbininkai, veterinarai) arba laukiniais paukščiais (pvz., medžiotojai, paukščių stebėtojai) taip pat turi žinoti apie riziką ir imtis atsargumo priemonių.
- Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ELPKC) išleido išsamias rekomendacijas dėl rizikos grupių ir žmonių, gyvenančių arba keliaujančių tose vietovėse, kuriose buvo rasti užsikrėtę paukščiai, apsaugos. Nacionalinės institucijos yra pasiruošusios patarti bet kuriuo klausimu.

Kiti visuomenės atstovai

- Beveik neįtikėtina, kad kiti visuomenės atstovai susidurtų su užsikrėtusiais paukščiais.
- Pakanka laikytis šių įprastų atsargumo priemonių:
 - nelieskite sergančių arba nugaišusių laukinių arba naminių paukščių ir praneškite vietos veterinarijos institucijoms, jei radote įtartinus nugaišusius arba sergančius paukščius.
 - Laikykitės įprastų higienos reikalavimų – t. y. plaukitės rankas su muilu, jei liėtėte paukščius arba jų išmatas.
- Jei jūsų vietovėje nustatytas itin patogeninis paukščių gripas:
 - jūsų nacionalinės institucijos gali įvesti laikinus naminių paukščių judėjimo apribojimus ir uždrausti žmonėms lankytis tam tikrose vietose. Svarbu, kad jūs laikytumėtės šių nurodymų, nes jie yra skirti viruso plitimui sustabdyti.
 - Tose vietovėse naminės katės turėtų būti laikomos uždaroje patalpose, kad jos nesusidurtų su laukiniais užsikrėtusiais paukščiais arba jų išmatomis ir negalėtų viruso pernešti ant letenų bei būtų pačios apsaugotos nuo užkrato.

Kelionės

- Pavojaus vykstant į šalis už ES ribų arba į tuos ES regionus, kuriuose buvo nustatytas paukščių gripas, nėra arba jis nedidelis, jei nesilankote paukštynuose arba paukščių turguose ir laikotės minėtų atsargumo priemonių, kaip nurodyta ELPKC rekomendacijose.

Žmonių gripo pandemija

- Mes nežinome, kada kils kita pandemija (t. y. didelė ir rimta naujo žmonių gripo viruso sukelta epidemija pasaulio mastu) arba koks virusas ją sukels. Vienas iš galimų scenarijų – H5N1 paukščių gripas išsivystys arba mutuos į žmonių gripo formą.

- Tikimybė žmogui užsikrėsti nuo žmogaus paukščių gripą sukeliančiu virusu (H5N1) šiuo metu nėra didelė.
- XX a. kilo trys pandemijos – 1918–1920 m., 1957 m. ir 1968 m. Ekspertai įspėja, kad kita pandemija gali kilti bet kuriuo metu. Todėl ES ir jos valstybių narių vyriausybės, Pasaulio sveikatos organizacija ir kitos JT organizacijos ruošiasi šiai galimybei.
- Skiepai nuo sezoninio gripo neapsaugos žmonių nuo galimo naujo (dar nežinomo) pandemijos viruso, nes kiekvieni gripo skiepai saugo tik nuo tam tikros rūšies virusų.
- ES ir nacionalinės valdžios institucijos parengė nenumatytų atvejų planus galimai žmonių gripo pandemijai, kad galėtų operatyviai reaguoti į jos padarinius sveikatos būklei. Šiuose planuose numatomos priemonės, pavyzdžiui, konsultacijos visuomenės sveikatos klausimais (ankstyvas izoliavimas ir kaukių dėvėjimas), antivirusinių priemonių tiekimas, skiepų kūrimas, neatidėliotinos sveikatos priežiūros sistemų priemonės, tarptautinis koordinavimas ir pan.